

Čís. 5921.

Ustanovenia o súkromnom návrhu sú rázu práva hmotného, takže pri počítaní lehoty podľa § 17 zákona č. 108/1933 Sb. z. a n. nelze prihliadnuť na predpis § 11 tr. p., podľa ktorého sa do lehoty nevčíta doba, po ktorú je spis dopravovaný poštou.

(Rozh. zo dňa 8. júna 1937, Zm III 278/37.)

Najvyšší súd v trestnej veci proti A. a spol. pre prečin pomlavy tlačou zmätočné sťažnosti obžalovaných A. a B. odmietol, zmätočnú sťažnosť súkromného žalobcu M. čiastočne odmietol, čiastočne zamietol.

Z d ô v o d o v:

Uplatňujúc dôvod zmätočnosti podľa § 385, č. 1 c) tr. p., namieta súkromný žalobca M., že sa odvolací súd mýlil, keď uznal, že súkromný návrh dotyčne obžalovaného C. bol podaný opozdene, a keď z tohoto dôvodu oslobodil menovaného obžalovaného od obžaloby. — — —

Odvolací súd správne odôvodnil, že súkromný návrh, došlý k okresnému súdu dňa 24. mája 1935, bol podaný opozdene po uplynutí dvojmesačnej lehoty, v § 17, odst. 1 zák. č. 108/1933 Sb. z. a n. stanovenej.

Mylný je názor sťažovateľa, že táto lehota sa počíta od nasledujúceho dňa, keď sa poškodená strana dozvedela o trestnom čine a o osobe vinníkovej, lebo z ustanovení § 17 zák. č. 108/1933 Sb. z. a n. plynie, že prepadná lehota k podaniu súkromného návrhu počína sa od tej doby, to je dňom, kedy sa oprávnený dozvedel o trestnom čine a o osobe vinníkovej.

Ustanovenia o súkromnom návrhu sú rázu práva hmotného, takže pri počítaní lehoty podľa citovaného ustanovenia zákona nelze prihliadnuť na predpis § 11 tr. p., podľa ktorého sa do lehoty nevčíta doba, po ktorú je spis dopravovaný poštou, lebo tieto predpisy sa vzťahujú na lehoty trestného pokračovania. Bola preto bezzákladná časť zmätočnej sťažnosti súkromného žalobcu podľa 1. odst. § 36 por. nov. zamietnutá.

Čís. 5922.

Jde o zpronevëru, jestliže si členové správni rady akciové spoločnosti odhlasovali a dali vyplatiti odměny, ač taková dispošice majetkem spoločnosti byla vyhrazena orgánu jim nadřizenému (valné hromadě).

(Rozh. ze dne 11. června 1937, Zm II 483/36.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po ústním líčení zmäteční stížnosti obžalovaných A., B., C., D. a E. do rozsudku krajského soudu, pokud jim byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem zpronevěry podle §§ 183, 184 tr. z.

Z d ů v o d ů:

Pokud zmateční stížnost provádí uvedený důvod zmatečnosti (§ 281, č. 9 a) tr. ř.) podle zákona, je neodůvodněna; zcela na omylu je stížnost, míní-li, že peníze, které stěžovatelé zpronevěřili, nebyly jim svěřeny. Poněvadž akciové společnosti jakožto právnické osobě (jíž je v souzeném případě rolnický cukrovar) schází způsobilost k právním činům (§ 26, 2. věta obč. zák.), nutno učiniti opatření, aby tu byl někdo, kdo řídí věci této právnické osoby, zejména kdo disponuje s jejími hmotnými prostředky a činí za ni právní jednání k tomu potřebná. A tu přezírá zmateční stížnost, že stěžovatelům jakožto členům správní rady akciové společnosti již podle zákona (články 227 až 241 obch. zák., § 34 akciového regulativu) a zejména podle § 27 až 34 stanov rolnického cukrovaru byla svěřena správa této akciové společnosti. Orgány, které řídí a obstarávají věci jmenovaného cukrovaru, jsou podle § 15 stanov valná hromada, výbor a správní rada.

Působnost správní rady je vymezena v §§ 27 až 34 stanov; v § 29 se praví: Správní rada vykonává usnesení valné hromady a výboru a vede bezprostředně správu závodu ve všech částech, pokud není vyhrazena valné hromadě a výboru. Dále se tam uvádí: správní rada je představenstvem společnosti ve smyslu obchodního zákona čl. 227—241 a přísluší jí jmění a právo společnosti všestranně chrániti a zastupovati, se jměním ku prospěchu společnosti nakládati a k tomu zřetel míti, aby co největších užitků přinášelo.

Z těchto ustanovení plyne nade vši pochybnost, že správní radě, jež v té které době sestávala ze stěžovatelů, byla svěřena správa společnosti, jež v sobě mocí zákona a mocí stanov obsahovala disposiční moc i nad jměním společnosti.

Je neudržitelné stanovisko, že správní radě bylo svěřeno jen jaksi všeobecné vedení a spravování podniku a že fakticky akciovou společnost vedl a s jejím jměním fakticky disponoval jen jeden člověk, kterého si správní rada zvolila, a tím že byl administrativní ředitel O. Neboť takovéto svěřeni vedení a spravování podniku není myslitelné bez současného svěřeni správy nad majetkem podniku a náhled stížnosti má proti sobě jak jasné znění stanov, tak i rozsudková zjištění, podle nichž správní rada v případech, o něž jde, měla skutečně disposiční moc i nad majetkem podniku a také ji vykonávala.

Poněvadž pak podle ustálené judikatury zrušovacího soudu jsou věci svěřenou nejen věci, které jsou v bezprostřední fyzické moci pachatele, nýbrž i věci, nad nimiž má pachatel, nejsou jejich vlastníkem, právní a faktickou disposiční moc, je z toho, co řečeno, zjevno, že v souzeném případě nelze zákonnou náležitost svěřeni považovati za vyloučenou.

Je lhostejno, zda právní poměr členů správní rady je poměrem služebním nebo poměrem mandátním. Spravovali-li stěžovatelé věci, výrobky, peníze, tedy hmotné jmění cukrovaru jako osoby jsoucí ve služebním poměru k akciové společnosti, je zřejmé, že jim tyto věci byly svěřeny, že jim byla propůjčena skutečná disposiční moc nad těmito věcmi se závazkem a v předpokladu, že s nimi naloží podle projevené

vůle oprávněného právního subjektu. Stejně je tomu tak, hledí-li se na poměr členů správní rady jako na poměr mandátní. V té příčině určuje předpis § 1009 obč. zák. povinnosti zmocněncovy takto: »Zmocněnec je povinen podle svého slibu a podle obdržené plné moci pilně a poctivě obstarati věc a veškeren užitek z věci pocházející přenechati zmocniteli«. V pojmu tohoto oprávnění a povinnosti spočívá proto, že věci, s kterými v důsledku tohoto mandátního poměru může zmocněnec nakládati, jsou mu svěřeny.

Nesejde na tom, že stěžovatelé neměli jakožto členové správní rady přímo (fysicky) ve svých rukou peněžní prostředky akciové společnosti, takže mohli si vyzvednouti peníze z pokladny jen na základě dokladů. Pokladník závodu, v jehož bezprostředním opatrování a úschově byly hotovosti závodu, pokud byly v pokladně, a jemuž ovšem byly peněžní prostředky rovněž svěřeny stejně jako administrativnímu řediteli O., a to z důvodu jejich služebního postavení, byli právě, pokud jde o správu majetku, jen výkonnými orgány správní rady a byli jí podřízeni.

Trestnost a protiprávnost zpronevěry spočívá ve zneužití (zklamání) důvěry svěřitele. Ten, jemuž odevzdal svěřitel věc do faktické moci v předpokladu, že s ní naloží jen podle jeho příkazu a vůle a účelu, k němuž byla určena touto vůlí pachateli známou, nevykročí z této dispoziční moci, když naloží s věcí jen způsobem, který mu svěřitel dovolil a na něho přenesl, nevyhradiv si ho sobě.

Stěžovatelé byli jako zástupci společnosti akciové podle svého slibu a podle obdržené plné moci povinni jmění a právo společnosti všestranně chrániti a nakládati se jměním společnosti jen k jejímu prospěchu, jak vysvítá též z § 29, písm. b) stanov. Jejich dispoziční právo, pokud jde o správu závodu a v ní obsaženou správu majetku, bylo výslovně omezeno § 29 stanov, podle něhož byli vyloučeni z dispozičních, vyhrazených nejvyššímu orgánu společnosti, valné hromadě. Této bylo podle § 34 výslovně vyhrazeno přiřknouti členům správní rady odměnu za úřadování, které zásadně byli stěžovatelé povinni obstarávati bezplatně, majíce nárok jen na hotové výlohy.

Jestliže si stěžovatelé jakožto členové správní rady odhlasovali v různých formách, jak byly zjištěny, a dali si vyplatiti odměny sami, osobili si ke spravovanému majetku právo, které jim nebylo dovoleno, poněvadž bylo vyhrazeno vůli svěřitele, vyjádřenou stanovami, orgánu jim nadřízenému, takže z této dispozice byli vyloučeni. Tato dispozice nebyla ku prospěchu společnosti, nýbrž ku prospěchu stěžovatelů samých, přičila se tak příkazu a účelu, k němuž bylo jmění určeno, a byla zneužitím bezprostřední správy závodu a postavení stěžovatelů a zneuznáním důvěry svěřitele. Nešlo tu proto o činy, přičící se jen stanovám, ale o činy, jež naplňují skutkovou podstatu zločinu stěžovatelům za vinu kladeného.

Poněvadž nesejde s hlediska § 183 tr. z. na tom, zda se pachatel neoprávněnou dispozicí obohacuje, či jen způsobuje škodu, nýbrž pojem přivlastnění podle § 183 tr. z. je naplněn již osobováním a vykonáváním kvasivlastnických dispozic, ručí všichni stěžovatelé za celý výsledek

trestné činnosti, jestliže ta která dispozice byla uskutečněním jejich společného zlého úmyslu a výsledkem jejich vědomého spolupůsobení při přivlastnění si svěřených peněz.

Tyto předpoklady pro závěr na spolupachatelství stěžovatelů jsou opodstatněny rozsudkovými zjištěními ve všech jednotlivých případech a vzájemné dorozumění stěžovatelů rozsudkem předpokládané vychází ze zjištěných okolností, zvláště posuzuje-li se činnost stěžovatelů, jak nutno, v souhrnu.

Na věci neměnilo by nic, i kdyby tu nebylo řádného formálního usnesení správní rady. Neboť pojmovou náležitostí spolupachatelství není ani předchozí, ani výslovná úmluva pachatelů. Stačí nahodilé, ovšem vědomé spolupůsobení ve stejném zlém úmyslu a za stejným cílem. Nerozhoduje také, že ve všech případech se nezúčastnili všichni členové správní rady.

Okolnost, že revisoři souhlasili s výplatou 200.000 Kč stěžovatelům a že navrhli valné hromadě udělení absolutoria, což tato též učinila, nemění nic na trestnosti činu stěžovatelů, když právě oni nastrojili fingování položky, pod kterou si odměny neoprávněně vybrali, takže valná hromada jakožto orgán, který o odměně té měl rozhodovati, nebyla o pravém stavu věci zpravena.

Tvrzení stěžovatelů, že byli v takové duševní a mravní závislosti na N. (pozn. red.: N. byl předsedou správní rady), že si jako prostí rolníci neuvědomili a nemohli uvědomiti trestnost svého počínání a že jejich jednání může býti nanejvýš považováno za porušení zákonných předpisů nebo stanov s hlediska civilně-právního, je v odporu se zjištěními rozsudkovými, ba se zodpovídáním samých stěžovatelů, kteří doznali, že odměny jim může přiřknouti toliko valná hromada a nikoli N.

Pokud zmateční stížnost tvrdí, že stěžovatelé měli nárok na náhradu vykonaných prací a že byli přesvědčeni, že částky, jež jim byly vypláceny a jejichž příjem potvrdili, byly řádně v knihách zapsány a valnou hromadou schváleny, pomíjí opačná skutková zjištění rozsudková. — — —

Co se týče řízků, nutno zdůrazniti, že závadným shledán byl toliko obchod s řízkou cukrovarskými, které se mají podle § 14 stanov nabídnouti a prodati za běžné ceny nejprve akcionářům a teprve kdyby je akcionáři v určené lhůtě nekoupili, mohou býti prodány neakcionářům.

Stěžovatelé nejen že tohoto ustanovení stanov nedbali a jím se neřídili, nýbrž podle zjištění rozsudkového počali ve vzájemné dohodě za pomoci O. provozovati obchody s cukrovarskými řízkou, a to počátkem kampaně 1921/1922, kdy již účinnost vládního nařízení o maximálních cenách řízků byla podle vládního nařízení ze dne 26. září 1921, č. 358 Sb. z. a n. dnem 1. října 1921 zrušena. Poněvadž pak podle rozsudkového zjištění O. byl zmocněn správní radou, aby prodal cukrovarské řízkou, jež byly vedeny na zvláštním účtu, a měl odevzdati vše, co za ně obdržel nad nejnižší stanovenou cenu, do pokladny cukrovaru a poněvadž si stěžovatelé rozdělili neoprávněně výtěžek z prodeje těchto řízků, při čemž ohledně řízků v kampani 1922/1923 dokonce potvrdili, že při-

jali odměnu na uhlí, ač věděli, že žádného nároku na uhlí nemají, nepochybil nalézací soud, uznal-li stěžovatele vinnými zločinem zpronevěry i v příčině částek, dosažených z prodeje cukrovarských řízků. Stížnost snaží se mimo jiné dovoditi, že stěžovatelé vzali si částky jim z prodeje řízků vyplacené v přesvědčení, že na ně mají nárok jako na náhradu za práce, vykonané pro cukrovar; při tom však nedbá rozsudkového zjištění, že za práce ty byli svého času odměněni.

V příčině převezené řepy dovedl nalézací soud na základě zjištěného stavu věci právem, že stěžovatelé A., B., C., D. a E. s jinými spolupachateli brali neoprávněně příplatky na řepu jako zakrytou odměnu. Stížnost je na omylu, má-li za to, že v tomto případě byly vyplacené částky zapsány řádně v obchodních knihách; rozsudkovými zjištěními je odůvodněn závěr rozsudku, že příplatky za převezanou řepu byly ukryty na účtu řepných výloh, kamž, jak rozsudek formálně bezvadně dovedl, nepatřily. Rovněž neprávem má stížnost za to, že v jednání stěžovatelů nemůže býti spatřován zločin zpronevěry, ježto prý nejde o peníze obžalovaným svěřené, a ježto C. dostal částky ty za práce pro cukrovar vykonané. Ani tato námitka se neopírá o závazná skutková zjištění rozsudková.

Pokud jde o odměnu činitelům v Praze, neprovádí stížnost zmíněný hmotněprávní důvod zmatečnosti po zákonu, nedbajíc zejména rozsudkového zjištění, že stěžovatelé ukrývali přisvojení si peněz fingoanou listinou, nadepsanou »odměny pro funkcionáře v Praze«, kterou společně podepsali, ač věděli, že činitelé v Praze těchto 50.000 Kč nedostanou, nýbrž že peníze tyto mají býti rozděleny mezi stěžovatele.

V příčině bonifikací ve prospěch cukrovaru vrcholí vývody zmateční stížnosti v tom, že stěžovatelé konali vícepráce pro cukrovar a byli přesvědčeni, že jim odměny za práce ty přísluší, nevěděli však a nemohli věděti, jak se proučtují částky jim vyplacené. Ani tu nevychází zmateční stížnost ze souhrnu rozsudkového zjištění, takže zmíněných vývodů nelze dbáti.

Co se týče tantiemy ředitele O. a P., je sice správné, že podle § 29 k) stanov přísluší správní radě ustanovovati úředníkům tantiemy i vyšší, než jak předpisují služební smlouva a stanovy v § 35; leč v souzeném případě nejde o pouhá použití zmíněného oprávnění správní rady, nýbrž podle jedině směrodatného zjištění rozsudkového o to, že stěžovatelé odhlasovali O. a P. tantiemy pro každého 150.000 Kč, ač ve skutečnosti jim patřilo a bylo vpravdě vyplaceno jedině po 100.000 Kč, a to proto, aby si takto zbývajících a jen na oko přiřknutých 98.000 Kč mezi sebe rozdělili.

Vzájemná dohoda stěžovatelů nebo aspoň jejich vědomé spolupůsobení při přivlastnění si peněz a jejich společný úmysl nakládati s majetkem cukrovaru, který jim všem byl svěřen, protiprávně, vysvítá z té zjištěné okolnosti, že společně podpisovali doklady o rozdělení jednotlivých částek jim vědomě nepřislušejících a pod fingoanými položkami pro ně ukrytých. V příčině převezené řepy a tantiem bylo též bezvadně rozsudkem zjištěno, že protiprávní dispozice byla usnesena a provedena členy správní rady, mezi nimi i stěžovateli.

S hlediska zmatku č. 9 b) § 281 tr. ř. vytýká stížnost, že jednání stěžovatelů přestalo být trestné, poněvadž členům správní rady byla udělena absolutoria, která jsou dosud v platnosti; ani tato námitka není opodstatněna. Trestný čin byl totiž spáchán a dokonán stěžovateli svémocnou disposicí s penězi. Bezrestnost zločinu zpronevěry může nastati jen za předpokladů §§ 187 a 188 tr. z. (srovnej též § 33 tr. z.), nehledě k možnému promlčení tohoto zločinu a k možné snad abolicí.

Stěžovatelé netvrdili a z rozsudkových důvodů neplyne, že by předpoklady zákonných ustanovení §§ 187 a 188 tr. z. byly v souzeném případě splněny, obzvláště nemohou se stěžovatelé odvolávat na t. zv. absolutoria valných hromad, poněvadž je podle skutkových zjištění rozsudkových udělovaly valné hromady, které nebyly informovány o pravém stavu věci, a před nimiž naopak stěžovatelé nesprávným uváděním různých titulů svoje svémocné dispoicce ukrývali; z téhož důvodu nelze v absolutoriích valných hromad spatřovati dodatečné přiřknutí odměn členům správní rady podle § 34 stanov. Vědomí stěžovatelů o neinformovanosti valných hromad při udílení absolutorií nepřipouštělo proto ani, aby stěžovatelé pro futuro mohli z absolutorií již udělených vyvozovati pro sebe něco po stránce subjektivní.

Nalézací soud skutkový stav bezvadně zjištěný správně podřadil pod skutkovou podstatu zločinu zpronevěry. V důsledku toho jest odňata půda vývodům, jimiž zmáteční stížnost s hlediska č. 10 § 281 tr. ř. namítá, že činy stěžovatelů, nebyl-li vůbec vynesena rozsudek zprošťující, měly být podřaděny nanejvýš skutkové podstatě zločinu podvodu nebo podílnictví na podvodu nebo zpronevěře.

Čís. 5923.

Je porušením zákona v ustanovení § 12, odst. 2 zákona čís. 48/1931 Sb. z. a n., ustanovil-li soud mládeže předem dobu trvání ochranné výchovy odsouzeného mladistvého.

O době trvání ochranné výchovy rozhoduje podle § 63, odst. 5 zákona čís. 48/1931 Sb. z. a n. dozorčí rada, jde-li o ochrannou výchovu ústavní, a poručenský soud, jde-li o ochrannou výchovu rodinnou.

(Rozh. ze dne 11. června 1937, Zm II 262/37.)

Nejvyšší soud uznal jako soud zrušovací po ústním líčení o zmáteční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona do usnesení okresního soudu ve V. ze dne 13. října 1936 právem: Usnesením okresního soudu ve V. ze dne 13. října 1936, pokud jím bylo vysloveno, že ústavní ochranná výchova mladistvého odsouzeného A. potrvá až do dokonání 18. roku jeho věku, t. j. do 20. března 1938, byl porušen zákon v ustanovení § 12, odst. 2 zákona čís. 48/1931 Sb. z. a n. a výrok tento o trvání ústavní ochranné výchovy se zrušuje.

D ů v o d y :

Rozsudkem okresního soudu ve V. ze dne 13. října 1936 byl mladistvý A., narozený dne 18. března 1920, uznán vinným proviněním krádeže podle § 3 zákona čís. 48/1931 Sb. z. a n. a § 460 tr. z. a od-